

**Χαιρετισμός του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων κ. Κωνσταντίνου
Τασούλα στην παρουσίαση του τόμου «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ. Οι ναοί της του
Θεού Σοφίας ανά τον Κόσμο».**

Κέντρο Πολιτισμού Ελληνικός Κόσμος, 23 Φεβρουαρίου 2022

Μακαριώτατε Αρχιεπίσκοπε Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμε,

κυρία Υπουργέ,

Εκπρόσωπε της Κυβέρνησης,

κύριε Gavrilon,

κύριε Χαρακόπουλε,

κύριοι συνάδελφοι,

κύριε Πρύτανη

κυρίες και κύριοι,

*«Σημαίνει ὁ Θεός, σημαίνει ἡ γῆς, σημαίνουν τὰ ἐπουράνια, σημαίνει κι ἡ Ἁγία-
Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι, μὲ τετρακόσια σήμαντρα κι ἐξήντα δυὸ καμπάνες,
κάθε καμπάνα καὶ παπᾶς, κάθε παπᾶς καὶ διάκος. Ψάλλει ζερβὰ ὁ βασιλιάς,
δεξιὰ ὁ πατριάρχης, κι ἀπ' τὴν πολλὴ τὴν ψαλμουδιὰ ἐσειόντανε οἱ κολόνες».*

Αυτή είναι η εικόνα της Αγίας Σοφίας στην δημοτική συνείδηση μετά την Άλωση. Μετά την Άλωση και την τελευταία στάση του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Παλαιολόγου που «άπαρτος μεσ' στη λύπη του», όπως τον παρουσιάζει ο Οδυσσέας Ελύτης, άφησε μία ανεκτίμητη παρακαταθήκη.

Η Αγία Σοφία ξεπέρασε σε διάρκεια ζωής τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και αποτελεί σήμερα ένα ανεκτίμητο σύμβολο του Οικουμενικού Ορθοδόξου Χριστιανισμού. Και ως τέτοιο ήταν πολύ σημαντική και πολύ σωστή η απόφαση της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας να αναδείξει την Αγία Σοφία, και άλλες 36 Αγίες Σοφίες που υπάρχουν στον κόσμο από τη

Σκωτία έως την Κίνα, ως μία από τις απαντήσεις στη βαναυσότητα της μετατροπής της σε τζαμί. Μιας μετατροπής, μιας αυθαίρετης ταλαιπωρίας, η οποία δεν είναι η πρώτη, η οποία έπληξε χωρίς να γονατίσει αυτό το αθάνατο σύμβολο της χριστιανοσύνης και του Ελληνισμού. Το σύμβολο όπου ο τελευταίος Αυτοκράτορας, όπως λέει ο Οδυσσέας Ελύτης, άπαρτος μεσ' στη λύπη ανέμελψε την τελευταία του προσευχή.

Κύριε Gavrilov, είπατε στην ομιλία σας ότι ο σκοπός της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας είναι και η επικράτηση της ειρήνης ανάμεσα στον κόσμο και αυτό είναι απολύτως σωστό. Στις 27 Ιουλίου του 1932, από το Πότσδαμ, ο Αϊνστάιν έστειλε ένα γράμμα στη Βιέννη με παραλήπτη τον Φρόιντ. Ήταν ένα γράμμα με το οποίο ρωτούσε ο Αϊνστάιν τον Φρόιντ, με βάση τη δική του επιστήμη, εάν μπορεί η ανθρωπότητα να ξεφύγει από το κακό πεπρωμένο του πολέμου. Η πρωτοβουλία της ανταλλαγής αυτών των επιστολών ήταν της Κοινωνίας των Εθνών, της διαρκούς επιτροπής γραμμάτων και τεχνών της Κοινωνίας των Εθνών, η οποία στη διάρκεια του Μεσοπολέμου παρακίνησε πνευματικούς ανθρώπους να επιλέξουν ένα ταίρι, ένα συνομιλητή και να ανταλλάξουν απόψεις για θέματα παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Ο Αϊνστάιν ρώτησε, λοιπόν, εάν μπορεί η ανθρωπότητα να απαλλαγεί από το κακό πεπρωμένο του πολέμου και ο Φρόιντ αξιοποιώντας τις βαθιές γνώσεις του, του ανθρώπινου χαρακτήρα, της ανθρώπινης ψυχής, απάντησε για τη ψύχωση της καταστροφής και του μίσους, απάντησε για τη μανία της εξουσίας και είπε ότι όλα αυτά δεν αναχαιτίζονται εύκολα, παρά μόνο με την επιβολή της λογικής. Μάλιστα, χρησιμοποίησε και μία φράση κακόηχη, αλλά καταλαβαίνετε τι εννοούσε, μίλησε για την επικράτηση της δικτατορίας της λογικής. Και για την επικράτηση της λογικής ο Φρόιντ κάλεσε τον Αϊνστάιν, και εμάς ως μελλοντικούς αναγνώστες αυτής της αλληλογραφίας, να αγωνιστούμε για την επικράτηση του πολιτισμού. Είναι ο μόνος τρόπος, μέσω του πολιτισμού, που ο άνθρωπος θα ξεφύγει από τις ψυχώσεις και τις μανίες της καταστροφής, του μίσους και της εξουσίας.

Η πολύ καλή δουλειά που κάνατε, κ. Χαρακόπουλε, με την έκδοση της «Αγίας Σοφίας» και των άλλων εκκλησιών που βρίσκονται σε 11 χώρες του κόσμου, είναι μια δουλειά, που όπως διάβασα, σε συνεργασία με το Κέντρο Αριστείας του Πανεπιστημίου Αθηνών κύριε Πρύτανη, θα προχωρήσει, πέραν την εκδόσεως, εις το να υποβληθεί μια πρόταση προς το Συμβούλιο της Ευρώπης. Πρόταση, ώστε αυτές οι εκκλησίες να αποτελέσουν σταθμούς ενός πολιτιστικού οδοιπορικού το οποίο μπορεί να αναγνωριστεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης, μέσα στο περίφημο πλαίσιο του θεσμού των «πολιτιστικών διαδρομών». Οι πολιτιστικές διαδρομές του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι ένας θεσμός σχετικά πρόσφατος. Η Ελλάδα δεν έχει αναγνωρισμένες τέτοιες πολιτιστικές διαδρομές, παρά αν δεν κάνω λάθος «*το δρόμο της ελιάς*». Είναι, όμως, μία αφορμή αυτή η πρωτοβουλία να αποκτήσει περισσότερο θεσμικά, διεθνικά, διακρατικά χαρακτηριστικά και να συμβάλλει, αυτή η αναγνώριση, όπως και η διάδοση που κάνετε, κ. Χαρακόπουλε, αυτής της εκδόσεως, εις την υλοποίηση της απάντησης που έδωσε ο Φρόνιτ στον απεγνωσμένο Αϊνστάιν, ότι μόνο με την επικράτηση του πολιτισμού μπορεί τελικά ο άνθρωπος να νικήσει το κακό του πεπρωμένο και την ψύχωση της καταστροφής του πολέμου και της εξουσίας.

Η Αγία Σοφία, που χτίστηκε μέσα σε 5 χρόνια, 10 μήνες και 11 μέρες και εγκαινιάστηκε το Δεκέμβριο του 537 μ.Χ., είναι ένας ναός, μία εκκλησία, ένα κτίριο που θεωρείται, ότι είναι ίσως το πιο υποβλητικό σε όλο τον κόσμο. Η επιτυχία της αρχιτεκτονικής της έχει να κάνει με το ότι εκεί μέσα ο άνθρωπος δεν νιώθει ασήμαντος ή μηδενισμένος, όπως νιώθει ας πούμε στους ναούς της γοτθικής αρχιτεκτονικής με τα οξυκόρυφα στοιχεία. Στην Αγία Σοφία, όπου το φως μπαίνει πανταχόθεν και όπου ο τρούλος φαίνεται σαν να ίπταται, ο άνθρωπος νιώθει προστατευμένος και εξοικειωμένος με το θείο. Είναι η τέχνη του να εξαυλώνεις τους όγκους και οι όγκοι να μη σε συνθλίβουν. Είναι η αρχιτεκτονική στην υπηρεσία του ανθρωπισμού. Είναι η αρχιτεκτονική στην υπηρεσία της ατομικότητας του ανθρώπου, της αξίας του ανθρώπου. Όπως ο Άνθιμος ο Τραλλιανός έφερε το Θεό κοντά στον άνθρωπο μέσα στην Αγία Σοφία, έτσι ακριβώς έκανε και ο Φειδιάς στον Παρθενώνα, όπου με την

αρχιτεκτονική του ικανότητα έφερε τους θεούς κοντά πάλι στον άνθρωπο, στην εποχή της κλασικής Αθήνας.

Αυτός ο χριστιανικός παρθενών, η Αγία Σοφία, έχει περάσει σεισμούς, έχει περάσει πολέμους, έχει περάσει τη Φραγκοκρατία έχει κηρυχθεί τζαμί για αιώνες. Το 1934 έγινε μνημείο. Είναι μνημείο της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Εδώ και δύο χρόνια ξανά υπέστη την αυθαιρεσία της κήρυξης του σε τζαμί. Έχει αποδείξει όμως η Αγία Σοφία, ότι είναι ανθεκτική και υποβλητική. Και αυτή την ανθεκτική και υποβλητική Αγία Σοφία, μαζί με άλλες 36 σε όλο τον κόσμο, η Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας μαζί με το Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μακαριότατε, ξαναπαρουσιάζουν στον φιλακόλουθο κόσμο, στον χριστεπώνυμο κόσμο, αλλά και σε όλο τον κόσμο, για να αποδείξουν ότι ο τρόπος με τον οποίον ο άνθρωπος μπορεί να αφήσει πίσω το κακό του πεπρωμένο είναι η επαφή και η ανάδειξη της χριστιανικής πίστης. Είναι η επαφή και η ανάδειξη του πολιτισμού. Σήμερα με την εκδήλωσή σας, και ας φαίνεται αυτό που λέω δυσανάλογο, η απάντηση που έδωσε ο Φρόιντ στον Αϊνστάιν παίρνει ένα συγκεκριμένο νόημα! Συγχαρητήρια σε όλες και όλους.